

A mesterséges intelligencia használat szabályozása és dokumentációja a szakdolgozatoknál és más beadandó dolgozatoknál

KRE BTK Szociológia Tanszék

A mesterséges intelligencia (MI), különösen a generatív MI eszközök (pl. ChatGPT, Gemini, Perplexity), jelentős lehetőségeket kínálnak a szociológia szakos hallgatók számára a szakdolgozatírás és más beadandó munkák elkészítése során. Ezek az eszközök támogathatják például a kutatási folyamatokat, a szakirodalom áttekintését, az adatok elemzését és a vizuális anyagok készítését.¹

Az MI használata azonban szabályozott a Károli Gáspár Református Egyetemen, a használat általános irányelveit az egyetem [MI útmutatója](#) tartalmazza.

Jelen tájékoztató ismerteti, hogyan alkalmazhatják a szociológia szakos hallgatók az MI-t a szakdolgozatírás és más beadandó munkák készítése során, és hogyan kell dokumentálniuk annak használatát az akadémiai integritás biztosítása érdekében.

Engedélyezett:

- Kutatási ötletek és koncepciók generálása (pl. ChatGPT használata kutatási kérdésekhez).
- Szakirodalmi források keresése és összefoglalása (pl. Perplexity, Consensus, Scopus AI, researchrabbit.ai, stb.) Minden esetben szükséges az AI által javasolt szakirodalom valódiságának és tartalmi relevanciájának ellenőrzése.
- Vizuális anyagok készítése (pl. DALL-E ábrákhoz).
- Adatfeldolgozási szkriptek generálása (pl. Gemini Python kódokhoz).
- Interjú vezérfonal és kérdőív **javítására** történő javaslatkérés, ill. további ötletek beépítése.

¹ Részletesebben:

Kutatási ötletek generálása: Az MI segíthet kutatási kérdések és hipotézisek megfogalmazásában, például társadalmi jelenségek elemzéséhez szükséges koncepciók kidolgozásában (pl. ChatGPT használata ötletbörzéhez).

Szakirodalmi kutatás: Az olyan eszközök, mint a Perplexity vagy a Consensus, hatékonyan összegyűjthetik és összefoglalhatják a releváns szakirodalmat, segítve a kutatási háttér megalapozását.

Adatfeldolgozás és elemzés: Az MI támogathatja a kvalitatív és kvantitatív adatok elemzését, például Python szkriptek generálásával interjúk tematikus kódolására vagy statisztikai elemzésekre (pl. Gemini vagy CoPilot).

Vizuális anyagok készítése: Az olyan eszközök, mint a DALL-E, alkalmasak ábrák, diagramok vagy infografikák létrehozására a kutatási eredmények szemléltetésére.

Szövegírás támogatása: Az MI segíthet a dolgozat vázlatának elkészítésében, a szöveg strukturálásában vagy nyelvi finomításokban, de nem helyettesítheti a hallgató saját szellemi munkáját.

- A kapott kutatási eredmények értelmezésének támogatása.
- Stilisztikai eszközként, a megfogalmazás gördülékenyebbé tételére.

Tiltott vagy korlátozott:

- Teljes mondatok írása MI-vel.
- Az MI használata az akadémiai integritás veszélyeztetésére, a hallgató saját munkájának helyettesítésére.

Nem szükséges dokumentálni: Az MI használata felületes szövegszerkesztésre, például nyelvhelyességi, helyesírási vagy formázási javításokra (pl. DeepL, Quillbot, CoPilot, stb.).

Az MI használatának dokumentálása

A hallgatóknak kötelező nyilatkozniuk arról, hogy használtak-e MI-t a szakdolgozatuk vagy más beadandó munkájuk elkészítéséhez. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell a használt eszközök felsorolását (az alkalmazott MI-eszközök neve), a használat módját (hogyan alkalmazták az eszközt, pl. szöveg javítása, adatfeldolgozás) és a használat célját (mire használták az MI-t a dolgozatban, pl. kutatási koncepció, ábra készítése). Ennek megadása a mellékletben található táblázatos formában történjen. A mellékletben található táblázat példákat is tartalmaz.

A nyilatkozatot a dolgozat részeként (a szakdolgozat végére bekötve) kell benyújtani, a mellékletben szereplő formátumban.

Ezen túlmenően az érintett szövegrészeknél **lábjegyzetben** kell jelölni az MI használatát.

Példák a lábjegyzetben való jelölésre:

- „A kutatási koncepció kidolgozásához ChatGPT-t használtam ötletek generálására.”
- „A szakirodalmi források összegyűjtéséhez és összefoglalásához Perplexity-t és Elicit-et alkalmaztam.”
- „A dolgozat 3. ábrájának generálására DALL-E-t használtam.”
- „Az interjúk vezérfonalának megfogalmazásához Gemini-t vettem igénybe.”
- „Az adatok elemzéséhez szükséges Python szkripteket CoPilot segítségével készítettem.”
- „A dolgozat 2. fejezetében saját szövegem gördülékenyebbé tételéhez a ChatGPT-t stilisztikai eszközként a használtam.”

Etikai megfontolások

Az MI használatakor a hallgatóknak az alábbi etikai szempontokat kell figyelembe venniük:

- **Akadémiai integritás:** Az MI által generált tartalmat nem szabad saját munkaként feltüntetni. Minden MI-alapú hozzájárulást megfelelően dokumentálni kell.
- **Plágium elkerülése:** Az MI-generált szövegek használatakor biztosítani kell, hogy ne sértsék a plágiumszabályokat. A KRE által biztosított [Turnitin plágiumellenőrző](#) szoftver segíthet az eredetiség ellenőrzésében, de a hallgatóknak tisztában kell lenniük annak korlátaival, különösen magyar nyelvű szövegeknél (pl. <20% érték esetén hamis pozitív eredmények lehetségesek).
- **Adatvédelem:** Érzékeny adatok (pl. interjúk, kérdőívek) elemzésekor a hallgatóknak intézményi licensszel rendelkező eszközöket (pl. Microsoft CoPilot) kell használniuk, hogy biztosítsák az adatok védelmét a GDPR előírásainak megfelelően.
- **Eredetiség:** A szakdolgozat jelentős részének a hallgató saját szellemi munkáján kell alapulnia. Az MI csak támogató eszközként szolgálhat.

Gyakorlati tippek

- **Ellenőrzés:** Mindig ellenőrizze az MI-generált tartalom pontosságát és relevanciáját.
- **Kiegészítés:** Az MI-t segédeszközként használja, és egészítse ki saját elemzéseivel.
- **Etikus használat:** Tartsa be az intézményi szabályokat, és kerülje az MI túlzott használatát.

Melléklet

Nyilatkozat a mesterséges intelligencia használatáról

Alulírottkijelentem, hogy a szakdolgozatom elkészítése során generatív mesterséges intelligenciát (MI) használtam / nem használtam.

Amennyiben MI-t használtam, annak alkalmazása kizárólag a következő célokra terjedt ki²:

Felhasználási területek	Alkalmazott mesterséges intelligencia (példák)	A használat leírása és a tudományos normáknak való megfelelés (példák)
A kutatási terv és koncepció kidolgozása	ChatGPT	Kutatási terv ellenőrzése, kiegészítési javaslatok kérése
Szakirodalom összegyűjtése és értékelése	Perplexity, Consensus, Scopus AI	A szakirodalmi háttér fejezethez friss szakirodalom feltárása, összefoglalítás, forráskritika, megfelelő hivatkozás kérése
Adatok előállítása, gyűjtése és/vagy beszerzése	ChatGPT, Gemini	Kérdőívem szakmai ellenőrztetése, javaslatok kérése kiegészítéshez, hibák javításához, interjú kérdésvázlat újrastrukturálása
Módszertan kiválasztása	Nem használtam	
Adatok feldolgozása	ChatGPT	Megfelelő regresszióanalízis és beállítások kiválasztása, eredmények interpretációjának ellenőrzése
Programozás	ChatGPT	Megfelelő SPSS syntax előállítása, ellenőrzése
Az elemzések értelmezése és következtetések levonása	Perplexity	A regressziós modell eredményeinek értelmezése. Az eredmények árnyalt értelmezése, túláltalánosítás elkerülése
Kézirat készítése: vizualizációk létrehozása	DALL-E	Útelemzéshez ábra készítése
Szöveg strukturálása	ChatGPT	Javaslatok kérése a kész szöveg fejezeteinek strukturálására, alfejezetek betoldására
Kézirat készítése: szöveg megfogalmazása	ClaudeAI	Szakszókincs használatának ellenőrzése
Kézirat készítése: szöveg átnézése és szerkesztése	ChatGPT	Stilisztikai ellenőrzés
Egyéb, itt nem említett felhasználás		

Kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek és ez a nyilatkozat nemcsak a dolgozat leadásáig, hanem a jövőre vonatkozóan is hatályos.

Dátum:

Aláírás [Hallgató neve]

² A táblázatban szereplő tartalmak csak példák. A hallgató a saját MI használatára szerinti tölti ki.